

čtvrtek 22/6

Kyjov

kostel Nanebevzetí Panny Marie, 19³⁰

Dagmar Šašková mezzosoprán

CAPELLA ORNAMENTATA

Richard Šeda cink, zobcová flétna, umělecký vedoucí

Josué Meléndez Peláez cink

Michal Klas barokní housle

Daniel Podroužek barokní housle

Pavel Novotný, Ondřej Sokol renesanční trombon

Michaela Bieglerová dulcian, zobcová flétna

Marek Kubát teorba

Marek Čermák varhanní pozitiv

Ve spolupráci

muo | MUZEUM UMĚNÍ
OLOMOUC

Koncert podpořila Římskokatolická farnost Kyjov.

program

IN SOLE POSUISTI

Hudební poklady z arcibiskupského archivu v Kroměříži

Antonio Bertali (1605–1669)

Sonata secunda à 6

Alessandro Poglietti (?–1683)

Moteto à 6 [Ad Matrem venite]

Anonym

Canzona à 6

Anonym / ?Heinrich Ignaz Franz Biber (1644–1704)

In sole posuisti

Wendelin Hieber (1615–c.1679)

Sonata quarta à 6

?Abraham Megerle (1607–1680)

O ergo mi dulcissime

Anonym

Sonata con duobus violinis

Giovanni Legrenzi (1626–1690)

O dilectissime Jesu

William Young (?–1662)

Sonata seconda à 3

Anonym

Gegriest seist du

Antonio Bertali

Sonatellæ à 5

Sonatella 1

Pavel Josef Vejvanovský (c. 1639–1693)

Transfige o dulcissime mi Jesu

Anonym ?Pavel Josef Vejvanovský

Sonata per la Camera et Chiesa

Kroměřížská kapela biskupa Karla z Lichtensteinu–Castelcornu (1624–1695) je fenomén, který stále vzbuzuje zájem odborné i laické veřejnosti. Bohatostí repertoáru i dobře vybaveným instrumentářem se zařadila mezi nejvýznamnější hudební tělesa v českých zemích v pobělohorském období. Zásadní vliv na formování kapely měl nesporně skladatel, trubač a kapelník Pavel Josef Vejvanovský (c. 1639–1693), jehož osobní „sbírka“ dnes tvoří základ nejstarší části kroměřížského archivu.

Když jsem v roce 2008 v kodaňské královské knihovně studoval sólová mariánská moteta Bonifazia Grazianiho (1604–1664), netušil jsem, že narazím na jednu zvláštnost týkající se kroměřížské hudební sbírky. V roce 1669 vyšla v Římě Grazianiho sbírka *Motetti a voce sola* obsahující mariánské moteto *Ad Matrem venite* pro soprán a basso continuo, jež vyšlo tamtéž tiskem. V lichtensteinské kroměřížské sbírce se pod autorstvím Alessandra Pogliettiho nachází *Moteto à 6* (1675), které je, až na malou odlišnost v ritornellu, zcela shodné právě s Grazianiho motetem. Poglietti k motetu mistrně dokonponoval 5 viol, čímž dodal skladbě slavnostnější charakter. Nabízí se otázka, co vedlo Pogliettiho k této „aranži“ a navíc nepřiznání Grazianiho autorství. Poglietti byl od roku 1661 dvorním a komorním varhaníkem císaře Leopolda I. ve Vídni, ale později se ucházel o místo u biskupa Karla, což se mu však nepodařilo.

V roce 2022 se mi shodou okolností též podařilo odhalit autorství do té doby anonymní skladby *Sonata Seconda à 3*. Tato sonáta, jejíž autorem je **William Young** (?–1662), pochází z jeho sbírky *Sonate a 3, 4 et 5* vydané v Innsbrucku v roce 1653. Kroměřížský rukopis je ve srovnání s originálním tiskem absolutně bezchybný.

V našem programu jsme se primárně zaměřili na provedení rukopisných skladeb, které se unikátně dochovaly pouze v kroměřížském hudebním archivu s přihlédnutím k obsazení souboru. Její paralelou je sbírka Gustava Dubena uložená ve švédské Uppsala Universitet, kde můžeme najít shodné kompozice. Moteto *Transfige o dulcissime mi Jesu* je prvním dochovaným rukopisem P. J. Vejvanovského (1656). V tomto případě jsem kromě kroměřížské verze pracoval s rukopisnou verzí dochovanou v Uppsale, která je na rozdíl od rukopisu kroměřížského téměř bezchybná. V některých skladbách nahradíme party smyčcových

nástrojů cinky, trombony a dulcianem, což však bylo v 17. století celkem běžnou praxí. Sólové vokální kompozice pro mezzosoprán, které dnes zazní, jsou v kroměřížském hudebním archivu až na výjimky ojedinělé, zato však velmi cenné. Jedinou naší „nekroměřížskou“ skladbou je Legrenziho moteto *O dilectissime Jesu*, které jsme zařadili jako srovnání s kroměřížským repertoárem. **Giovanni Legrenzi** (1626–1690) byl kapelníkem na prestižním místě – v bazilice sv. Marka v Benátkách. V Kroměříži se zachoval jeho tisk *HARMONIA D’AFFETTI DEVOTI* pro 2–4 zpěvní hlasy vydaný v Benátkách v roce 1655.

Závěrem bych chtěl poukázat na skutečnost, že skladba *Gegriest seist du* a *Sonata per la Camera et Chiesa* dnes zazní ve světové premiéře.

Richard Šeda

Mezzosopranistka **Dagmar Šašková** vystudovala sólový zpěv, hudební výchovu a psychologii na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. V roce 2002 získala 2. cenu na Pěvecké soutěži Leoše Janáčka v Brně a zvláštní cenu Bohuslava Martinů. V letech 2003–2007 pokračovala ve studiu zpěvu na JAMU u Marty Beňačkové. V červnu 2008 dokončila studium barokního zpěvu v Centru barokní hudby ve Versailles.

Jako sólistka Dagmar Šašková aktuálně spolupracuje se soubory Centra barokní hudby ve Versailles, Akadêmia, Correspondances, Il Festino, La Fenice, La Rêveuse, Le Concert brisé, Les Paladins, Pygmalion, Le Poème Harmonique, Sagittarius a taktéž s pražským souborem Musica Florea. Mezi významná CD Dagmar Šaškové patří Grands motets Pierra Roberta a Les Histoires sacrées Marca-Antoina Charpentiera (obojí s Centrem barokní hudby ve Versailles pod vedením Oliviera Schneebeliho), výňatky ze sbírek madrigalů Ope-lla Nova a Israelis Brünnlein Johanna Hermanna Scheina (soubor Sagittarius pod vedením Michela Laplénieho) a taktéž Kantáty pro soprán Friedricha Buxtehudeho se souborem Le Concert brisé pod vedením Williama Dongoise. Řadu dalších CD natočila s výše uvedenými soubory, posledními přírůstky do diskografie jsou Concert royal de la Nuit se souborem Les Correspondances (Sébastien Daucé), Natale in Italia se souborem La Fenice (Jean Tubéry), moteta La Majesté Lalandeho se souborem Le poème harmonique pod vedením Vincenta Dumestreho a nakonec Douce Félicité zahrnující skladby Michel Lamberta a Sébastiena Le Camuse a CD Donna se skladbami Monteverdiho, oboje se souborem Il Festino pod vedením Manuela de Grange.

K operním rolím Dagmar Šaškové patří Corisanda (J.-B. Lully / Amadis), Apollo (G. F. Händel / Terpsicore), Moschino, Ninfa, Rubanière a Fleure (Mazzochi-Marazzoli / Egisto), Melanto (C. Monteverdi / Návrat Odyssea), Ninfa (Orfeo, par-delà le Gange na základě Monteverdiho díla), Dido (H. Purcell / Dido and Aeneas), Judita (M.-A. Charpentier / Les Histoires sacrées), pět rolí v Europe galante Andrého Campry či Aurora (B. Galuppi / Le monde à l'envers). Pravidelně vystupuje na recitálech s cembalisticou a varhanicí Kateřinou Chrobokovou.

Richard Šeda absolvoval obor hra na trubku na Konzervatoři v Českých Budějovicích ve třídě Jiřího Pelikána. Již během tohoto studia se zajímal o tzv. historicky poučenou interpretaci staré hudby. Ve hře na cink byl zpočátku samoukem a své první koncertní zkušenosti získával v souboru Ritornello pod vedením Michaela Pospíšila. V roce 2005 zahájil své soukromé studium hry na cink na několika interpretačních kurzech v Praze

a ve Francii u francouzské cinknistky Judith Pacquier, kterou jsme měli možnost slyšet i na našem festivalu. Z jeho působení v mnoha zahraničních souborech staré hudby jmenujme například Concerto Copenhagen, Marini Consort Innsbruck, L'Arpa Festante München, Wiener Hofburgkapelle, Clemencic Consort Wien. Spolupracuje se soubory Czech Ensemble Baroque, Cappella Mariana, Collegium Marianum, Ensemble Inégal, Collegium 1704 ad. V roce 2007 Richard Šeda založil vlastní soubor **Capella Ornamentata** se zaměřením na hudbu 16. a 17. století. Soubor má na svém kontě 3 CD, řadu vystoupení na domácích i zahraničních pódii a festivalech staré hudby a prezentuje se i v rozhlasovém a televizním vysílání.

Richard Šeda je pravidelným lektorem hry na cink na Letní škole staré hudby ve Valticích. Je spoluzakladatelem a hudebním dramaturgem regionálního barokního festivalu barokních umění Dačické baroko. Věnuje se také hudebně badatelské činnosti a spartaci starých tisků. Jeho badatelský přínos v oblasti hudby v Kroměřížském archivu byl zmíněn i v knize Jiřího Sehnala „Pavel Josef Vejvanovský and the Kroměříž music collection“ (2009). Nedílnou součástí hudebního života Richarda Šedy je i jeho rodné město Dačice. V tamní ZUŠ vyučuje hru na zobcové flétny a trubku a kromě častých vystoupení se svými žáky dosahuje také úspěchy v celostátních soutěžích ZUŠ. Aktivně se zapojuje do hudební produkce ve své farnosti v Dačicích a v Kostelním Vydří.

Ad Matrem venite

Ad Matrem venite, o gentes imbelles,
vincetis rebelles,
hac Duce munite.

Recitativ

Venite irrumpite hostes maligni,
fremite inferni monstra,
armamini in flammis,
in mortem, in dira saevite, venite.

Nil timet nil pavet cor audens, et forte,
in fera cui morte Dei genitrix favet,
nil timet nil pavet.

Recitativ

Age leo ravidus ambula per terras
quere per circuitum ut rapias,
ut laceres, ut devores, non lacerabis,
non devorabis animam meam.
Rugi, rugi, sub Virginis praesidium
iam confugi.

Aria

lace fremere superbissime noc fractis
ceruicibus sub planctis victricibus
Reginae potentissimae.

Recitativ

O quam suave est ad hearere MARIAE
que dissipat inimicos
et Draconis caput oprimit,
conterit efferum.

Ad Matrem venite, o gentes imbelles,
vincetis rebelles,
hac Duce munite.

Pojďte k Matce

Pojďte k Matce, ó nebojovné národy,
porazíte vzpurné,
touto Vůdkyní se opevněte.

Recitativ

Pojďte, vtrhněte na ně.
Zhoubní nepřátelé, třeste se.
Pekelné příšery vyzbrojte se
v plameni, ve smrt a hrůzy, běsněte.

Neboj se a neděs,
srdce odvážné a silné, pekla,
k jehož smrti Boží Rodička přispívá.

Recitativ

Nuž, zuřivý lve, chod' po zemi,
hledej všude kolem, abys chytal,
trhal a požíral, neroztrháš
a nesežereš mou duši.
Řvi si; pod ochranu Panny
jsem se již utekl.

Árie

Svíjej se a řvi velmi zpupně,
se zlomenou šíjí pod vítěznými
vzdechy přemocné Královny.

Recitativ

Jak je sladké přilnout k Marii,
která rozhání nepřátele
a potírá hlavu Draka,
přemáhá krutého.

Pojďte k Matce, ó nebojovné národy,
porazíte vzpurné,
touto Vůdkyní se opevněte.

překlad P. Gorazd Cetkovský

In sole posuisti

In sole posuisti tabernaculum tuum,
Domine,
ut hunc oriri facias
super populum supplicem
et terra reddet fructum suum.
Alleluia.

O ergo mi dulcissime,

Jesu Rex amantissime,
tu mecum maneat,
me benedicens protegas.
Quidquid agam,
Jesu agam auspice.
Vigilabo?
In oculis Jesus erit.
Dormiam? Jesum somniabo.
Ambulabo? Comes Jesus ibit.
Sedebo? Latus claudet Jesus.
Studebo? Jesus erudiet.
Scribam? Calamum cum
manu Jesus ducet,
et Jesus Jesum scribet.
Orabo? Verba Jesus formabit
et animabit Jesus.
Fessus ero? Recreabit Jesus.
Esuriam, sitiam?
Jesus pascet, Jesus potabit.
Quidquid agam,
Jesu agam auspice.
Moriar? Agonitabo.
Jesus claudet oculos.
Dicimus:
Quidquid agam,
Jesu agam auspice.

Svůj svatostánek

jsi zbudoval na Slunci,
Hospodine,
aby vycházelo nad
žadonícím lidem
a Země vydala ovoce.
Alleluja.

Proto, můj vroucně

milovaný králi Ježíši,
zůstaň při mně,
žehnej mi a ochraňuj mě.
Ať dělám cokoli,
nechtě na mě dohlíží Ježíš.
Budu se probouzet?
Ježíše budu mít před očima.
Budu spát? Budu snít o Ježíši.
Budu chodit? S Ježíšem budu
přicházet i odcházet.
Posadím se? Ježíš zavře dveře.
Budu studovat? Ježíš mě bude učit.
Budu psát? Ježíš povede mou ruku
a Ježíš napíše slovo Ježíš.
Budu se modlit? Ježíš bude
utvářet a oživovat má slova.
Unavím se? Ježíš mě občerství.
Budu hladovět, žíznit?
Ježíš mě nakrmí a napojí.
Ať dělám cokoli,
nechtě na mě dohlíží Ježíš.
Budu umírat? Ležet v agonii,
Ježíš zavře mé oči.
Říkáme:
Ať dělám cokoli,
nechtě na mě dohlíží Ježíš.

O dilectissime Jesu,
quanta sunt erga nos
viscera misericordiae tuae.

Qui caeli delicias
ac paradisi voluptates
tam large mundo donasti.

O Amor Amantis
qui corda beasti
dum terras ditasti
tuis epulis sanctis.

Accende benignus
ardore mortales
sint flammae vitales
amoris sint pignus.

Fac, amantissime Jesu, ut anima
mea in te langueat, in te deficiat:
ac tuo amore consumpta
sicut cera liquescat.

O quam felix laetatur in se
quando caro appropinquat Amanti,
quam ardore consumpta Amanti,
colliquescere cupit in te.

O iucunda mortalium sors,
o vis alta caelestis Amoris
dum virtute sui clari nitoris
avernalis repellitur mors.

Ó milovaný Ježíši,
jak nezměrné je k nám
tvé velké milosrdenství,

jenž tak nezištně
darovals světu
blaho a radosti nebeské.

Ó láska milujícího,
jenž srdce oblažuješ,
jenž zemi obdarováváš
svými svátostmi.

Zažehni ve smrtelnících
touhu být prospěšnými,
necht jsou plameny života
zárukou lásky.

Najmilejší Ježíši, učiň,
aby má duše s tebou stoupala,
zanikala, pohlcena láskou
se rozpustila jako vosk.

Ó jak přemocné je štěstí,
když se milovaný blíží k milujícímu
a spalován touhou
se v tobě chce rozpustit.

Ó jak radostný je osud smrtelníků,
zázrak nebeské lásky,
jestliže je jasnou mocí
přemožena hrůza smrtelná.

Gegriest seist du

Gegrüsst seist du zu tausendmale,
Maria, allerliebste Mutter mein,
dir Preiss und Ehr wir singen alle,
o Mutter und zugleich
auch Jungfrau rein.

Nichts ist lobwürdig's auf Erden
so dir nicht zugemessen werden
soll, von auserlösesten Gebärden
und göttlichen Genaden bis du voll.

Der Herr mitt dir will sein und bleiben,
o Himmels und der Erden Köni gin,
wie sollst du dann von dir vertreiben,
die zu dir fliehen,
o Nothelferin.

Du bist ja Gottes Tabernakel,
deswegen auch alle G'schöpff auch
weichen dir,
du bist ganz schön und ohne Makel,
deswegen über alle Weiber Zier.

Dein Leibsfrucht ist gebenedeiet,
Jesus, ein Trost der höchst
betragten Welt,
deswegen sich die Welt erfreiet
ein Mutter Gottes dich all Zeit verehrt.

Ach bitt für uns dein lieben Sohne,
das bitten wir dich aus Herzen Grund,
das er uns gnädig verschone,
uns zu sich nehme in der Gottes Stund.

Pozdravena bud'

Pozdravena bud' natisickráte,
Maria, nejmilejší Matko má,
tobě čest a chválu
my všichni zpíváme,
ó Matko a zároveň Panno čistá.

Nic není na zemi tak chvályhodné,
aby ti nemohlo být připsáno
od vykoupených tváří (?)
a Boží milosti jsi plná.

Pán s tebou chce být a zůstat,
ó nebe a země Královno,
jak bys pak mohla od sebe odehnat
ty, kdo se k tobě utíkají,
ó pomocnice v nouzi.

Ano, ty jsi stánek Boží,
proto ti také všechno stvoření
ustupuje,
ty jsi celá krásná a bez poskvrní,
proto jsi ozdobou všech žen.

Požehnaný je plod života tvého,
Ježíš, útěcha velmi
sužovaného světa,
proto se svět stává svobodným,
Matku Boží v tobě po všechny časy ctí.

Ach, pros za nás svého milého Syna,
o to tě prosíme z hloubi srdce,
aby nás milostivě ušetřil,
a k sobě vzal v poslední hodině.

překlad Tomáš Slavický

Transfige o dulcissime mi Jesu

Transfige, o dulcissime mi Iesu,
medullas animae meae igneo amoris
tui telo, ut dicat tibi: „O dulcis Iesu,
charitate tua vulnerata sum.“

Transfige, o dulcissime mi Iesu,
amoris tui lancea cor meum,
ut dicat tibi:
„Amore tui languedo.“

Pronikni, ó nejsladší můj Ježíši

ohnivým šípem své lásky
hlubiny mé duše,
ať k tobě zvolá: „Ó sladký Ježíši,
zraněna jsem tvou láskou.“

Pronikni, ó nejsladší můj Ježíši,
kopím své lásky mé srdce,
ať k tobě zvolá:
„Umdlévám láskou k tobě.“

*překlady Vlasta a Hubert Reittererovi
(není-li uvedeno jinak)*